

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Causa istius iustitiæ declaratur ex Aug.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT QVARTVM.

Causa istius iustitiæ declaratur ex Augustino.

VIDERI mihi videor Scholasticos nonnullos supra modum mirantes istam Augustini doctrinam, à qua ipsi quantum cælum distat à terra recesserunt. Augetur admiratio ex eo, quod etiam dicat divinæ iustitiæ repugnare, ut parvulus sine peccato conditus à regno cælorum arceatur. Desinerent fortassis admirari, si suspicari possent, se forsitan neque gratiæ neque iustitiæ divinæ profunditatem intelligere, sicut eam Augustinus penetravit. De qua iustitiæ sublimitate, quia infra latius dicendum erit, hic contenti erimus breviter Augustini fundamenta tangere, cur ei exclusio innocentis à regno cælorum, non obstantem hypothese puræ naturæ, iniusta videatur, ideoque nec à Deo creatura rationali irrogari possit nisi peccata mereantur, quo declarato, longè loculentius patebit, illam quam superioris capite deduximus sancti Doctoris genuinam esse sententiam.

Fundamenta igitur hujus doctrine quantum indagare potui, duo sunt.

Primum est, quod nemo beatus esse possit nisi habeat quod velit ideoque quamdiu non habeat quod vult, certissimo miser sit. Doctrina ista in Augustini scriptis perperam est. Vide lib. 14. de Civit. Dei: *Gratia hominis est alia miseria, nisi ad se sit eum ipsam inobedientia eius ipsius. Et quomodo noluit quod potuit, quod non potest velit.* Latius hoc supra lib. 1. cap. 2. diximus. Vbi regula illa & Augustini & Philosophorum iudicio indubitata visa est, *Beatum esse non vult posse nisi habendo quod vult, & nihil patiendi quod nolit.* Inter beatitudinem autem & miseriam in creatura rationali nullum est medium, ut ibidem latius ex Augustino declaravimus.

Alterum fundamentum Augustini est, creaturam rationalem non posse miseris quantumvis minimis affici à creatore sine culpa. Neque enim, ut ipse loquitur, *sub Deo in isto miser esse quisquam nisi merentur potest.* Quæ doctrinâ capitali vix alia solè minor & certior in scriptis eius reperiri potest, ut hic supponimus, infra probaturi sumus. Ex his duobus capitulis quæ sanctus Doctor ubique tanquam indubitata tradit, tota superioris capitis doctrina pendet & conficitur. Certum est enim creaturam rationalem innocentem, qualem in pura natura esse ponitur, velle fortiter, hoc est diligere æternæ vitæ beatitudinem, & regnum cælorum. Quod si negatur necesse est esse miseram, hoc videlicet ipso quonon habet quod vult & rectè vult & maxime vult. *Beata quippe vita, si non amatur, non habetur.* Porro si amatur & habetur, ceteris omnibus rebus excellentius necesse est amari, quomodo propter hanc amandum est, quicquid aliud amatur. Porro miseram creaturam non potest Deus efficere nisi cum culpa provocaverit. Non ergo Deus potest creaturam inno-

centem à regno cælorum & æterna vita quam diligit sine ejus culpa separare.

Sed ne quis in hac rationatione nos forte falli putet ipsum Augustinum audiamus, qui hoc argumentum lapidis in hac ipsa causa ex ratione amoris, quo regnum cælorum ab innocente diligitur & pœnæ seu miseriæ fraudatam dilectionem necessariò consequentis conficit. Itaque sermone decimo quarto de verbis Apostoli, postquam ea dixisset quæ supra citavimus, parvulos hoc ipso quo excluduntur à regno cælorum exilij pœnâ mulctari, & quamvis doloribus corporis non torqueantur nec tenebris carceris affligantur.

Hanc tamen illi esse solam pœnam, non esse in patria. Pœnâ illius in iustitiam statim veni, & explicat: *Si amatur patria magna pœnâ, si autem non amatur patria, pœnâ est cordis pœnâ. Parvum malum est in hominis corde qui societatem non querit sanctorum, qui non desiderat regnum cælorum? Si non desiderat pœnâ est de pervertitate: si scilicet desiderat pœnâ est de fraudata charitate. Sed si quod vult, parva est pœnâ; & ipsa parva, magna est si nulla culpa est. Iste deservit injuriam Dei; quare vel parva pœnâ infligitur innocenti in quo nullum invenitur omnino peccatum. Respondet si potes, sed rationem adfer. Vides hic dilectissime rem collectam. Velenim desiderat patriam regni cælorum vel non desiderat, utrumvis pœnâ est: quia non desiderare pervertitas est, desiderare & non habere fraudata charitas. Nempe quia non habet quod vult, & inde miseria. Idcirco autem regnum cælorum non desiderare pervertitas est, quia ex Augustini mente, ut supra diximus, fieri non potest ut innocens creatura rationalis, non diligit Deum & consequenter regnum ejus, quia hoc ipso quo non diligit est averfa à Deo. Aversum enim esse non est aliud quam Deum saltem habitu non diligere quod fieri non potest nisi voluntas rei alterius, hoc est creaturæ amore possideatur.*

Nec illo loco tantum, sed alijs pluribus præclarissimè tractat hoc idem argumentum Augustinus. Nam libro tertio contra Iulianum ubi adversarius bonum creaturis puræ naturæ, à bono gratiæ distinxerat, ut quos fecerat, Deus condendo bonos, faceret per baptismum innovando atque adoptando, meliores, eo non obstante concludit Augustinus non posse parvulos innocentes à regno cælorum sine culpa seungi, eo quod pœnâ amantibus sine causa infligeretur: *Verum vos excellentissimi amatores illius vitæ, quæ futura est æterna cum Christo, nullam pœnam putatis esse imaginem Dei in æternam exulare à regno Dei: cum si parvam pœnam esse diceretis non esset hac vox beati AMATORIS illius, qui sed miseri contemptoris. Nempe quia impotibile est ut qui regnum illud amet non graviter ab eo exulando crucietur. Porro autem si quod huic sufficit causa, parvam saltem pœnam fate-*

lib. 14. de Civit. Dei. cap. 15.
lib. 1. cap. 2.
lib. 14. de Civit. Dei. cap. 15.
lib. 1. cap. 2.
lib. 14. de Civit. Dei. cap. 15.
lib. 1. cap. 2.

Serm. 14. de verb. Apost. cap. 6.

lib. 2. contra Iul. cap. 3.

INNOVANS

lib. 5. con-
tra Iul. c. 1.

quini esse que magna est, ut imago Dei non sinatur
intrare in regnum Dei; obsecro aperte qualescunque
oculos & videte qua vestri pena ista instigenda sit
parvulo quem clausis oculis originali obnoxium ne-
gatis esse peccato. Et similiter libro quinto falsè
videt pariterque validissime in suum Antago-
nista hoc argumentum torquet. Si quisquam
gestans parvulum filium se sine clamore invidioso, &
in parte ubi nullus audiret, compellaret ac diceret,
Ego cā mente, intelligentiā, ratione, in qua sum fa-
ctus ad imaginem Dei TANTVM AMO REGNUM
DEI ut hominis magnam iudicem penam si eo nun-
quam possit intrare. Itane verò tu non homo de turba
impertorum, sed inter paucos prudentissimos regni
illius amator tanto utique ardentior, quanto magis te
flagrantissima paucorum societas in illud accendit,
nec facit inde torpescere frigidum multo modo, repon-
surus es homini atque dicitur: non solum magna
non est, sed nulla omnino pena est imaginis Dei
nunquam posse intrare in regnum Dei? Puto quod
nec tui hominis cuius nec vni nec testimonium for-
midabis, hoc dicere audebis. Hic ipsissimam
vides propositam Scholasticorum responsio-
nem pro statu puræ naturæ sagentium.
Dicunt enim nullam esse penam quod
in illo statu imago Dei arceretur à regno
Dei; subtraheretur enim donum gratuitum
quod non habent naturæ vires. Eodem,
inquam, prorsus modo, quo Pelagiana hæ-
resis respondebat, quando statum puræ na-
turæ, quem parvulis tribuebat, adversus Au-
gustini argumenta tuebat. Sed respon-
sionem istam, etiam puram naturam suppo-
nentibus Pelagianis, falsissimam Augustinus
iudicat, & ita absurdam ut nec uni homini
rusticano dari debeat, cuius neque vis, neque
testimonium formidetur. Impossibile quip-
pe esse ut exilium à regno non sit pena
innocentis imaginis Dei quæ non potest non
diligere regnum Creatoris ad cuius similitu-
dinem facta est. Audi quantā acrimoniā id
ipsium argumentum prosequatur: Te itaq;
sive respondente quodlibet, sive (quod magis à te
exigeret si non Christianus, certe humana verecun-
dia retinente, ingereret aspectibus tui parvulum suum
dicens: Iustus est Deus: quid mali est, quod inno-
centem hanc eius imaginem prohibet intrare in reg-
num eius; si non est peccatum, quod per unum homi-
nem intravit in mundum? Puto quod nulla tibi ade-
rit sapientia qua tibi videaris illo indocto homine do-
ctor; sed si a te recesserit impudentia, illo infante
remanebis insancior.

Ibid. l. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

Quæ quidem quamvis ita perspicua sint ut
omnem probabilem responsionem intercipe-
re videantur, ecce tibi tamen aliud testimo-
nium quo omnis cavillatio suffocatur. Nam
quamvis perspicuum sit, ut jam sæpè ex ipso
Augustino & Pelagianis diximus, eum juxta
hypothesim Pelagianam loqui, qua parvulos
in puris naturalibus nasci statuebant, & illam
ipsam suis argumentis evertere tanquam im-
possibilem, ut quæ non possit cum divina
æquitate sine peccato penam gravissimam
indigente consistere; quia tamen mentis
assensus ad res inexpectatas trepidare solet,

ne fortè temerè se præcipitando fallatur, non
est inutile accumulatis identidem testimonijs
eandem doctrinam magis magisque parfice-
re. Iulianus igitur cum quodam loco
disertissimis verbis statum puræ naturæ in
parvulos prædicasset, cui Deus deinde glo-
riam regenerationis gratuitā, non debita lar-
gitate superadderet, eo modo quo Schola-
stici docent hoc posse fieri; hypothesim illam
expugnat Augustinus, tanquam quæ non
possit cum divina iustitia penam nega-
tionis regni inferente sine culpa conciliari.
Verba Iuliani quibus clarissime statum illum
prædicabat ista sunt: Cum Deus parvuli nihil
æ proprio tam non quam mali merentibus gloriam
regenerationis attribuit, hoc ipso eos ad suam curam,
ad suum us, ad suum dominium pertinere docet,
quod eorum voluntatem ineffabilis prævenit beneficij
largitate. Ecce parvulos nihil merentes aut bō-
ni aut mali, hoc est, in pura natura creatos;
Ecce gloriam regenerationis beneficij largi-
tate, hoc est gratis, quibus voluit superaddi-
tam. Ecce consequenter juxta subintelle-
ctam à Iuliano & Scholasticis consequentiam,
sine ulla Dei iniquitate quibus voluit, nega-
tam. Iam ergo vide quem modo tota ista argu-
mentatio per Dei iustitiam repercutta & Au-
gustini manu contracta dissiliat: Quod igitur
eum offenderunt quos pariter innocentes, mundos,
a se ad imaginem suam creatos, innumerabiles ab isto
munere alienat, nec eorum voluntatem huius ineffa-
bilis prævenit beneficij largitate, separans tot imagi-
nes suas à regno suo? Quasi diceret non potest
Deus innocentiam eorum pena separationis
illius plectere, nisi offensionis culpa mereat-
ur. Amantibus enim istud regnum, separa-
tio ista non est nuda beneficij denega-
tio sed miseria & magnum malum. Rationem
istam quippe subijcit: Si hoc eis non erit malum, istum
non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes ima-
gines Dei. Si autem amabunt, & ita tam amabunt,
quantum innocentes amare debent regnum eius, à
quo ad ipsius imaginem creantur, nihil e mali de
hac ipsa separatione patientur? Cui doctrinæ
concinat & illud adversus eundem Iulianum
in libris operis imperfecti, ubi parvulos tan-
quam innocentes, vi statūs illius puræ naturæ,
& infricata id est nullo peccato fricata, primævi-
tate felices celebraverat: O dementia singulari!
Hoc disputare est, an insanire? Cum miserus se na-
tos esse parvuli stendo testantur, quos non vni
scum habere Iesum, & felices eos dices, quos tamen
eius non admittit in regnum? Quod regnum si Chri-
stianā charitate diligeres, ab illo separari magnam
esse miseriam iudicares.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

lib. 5. c. 1.

iniqui inopia & principii petitione contra ta-
 les ac versarios supponi potest; nec ex ali-
 qua Dei promissione vel fidelitate vel parva-
 torum parentumve merito vel dignitate, sed
 nude & pure & simpliciter juxta ipsissimam
 Pelagianam de statu purae naturae hypothésim
 quam expugnare nitetur tanquam impossi-
 biliam, ex ratione innocentiae & miseriae quae
 nulla Dei justitia corollari potest. Si enim
 innocentes imagines Dei amant regnum istud,
 sunt amare, inquit, debent, indubitata poena
 est deinde data charitate, quia miser est quis-
 quis non habet quod recte voluntate vult; si
 non amant peior est cordis pena, qualem in dae-
 monibus & hominibus carnisibus experimur.
 Neutrum Deus inserte potest innocenti-
 bus sine culpa. Ille cardo est in quo vertitur tota
 vis argumenti, inde fiducia, quae tot exclama-
 tiones, & insultati- nes expulsi, quae insi-
 tua est ista insi-
 mia Dei. Quare vel parva pena insi-
 gnetur? Et ipsa poena magna est, si nulla culpa est.
 Quom argumentationis istius efficaciam tam
 perpicuam, tam certam, tam in omnium
 animis receptam & confessam putat, ut si
 tantum recideret in prudentia, ipsum praecipuum
 pura naturae Architectum Iulianum, insens
 infantiorem remansurum spondeat, si vel à mul-
 lier uia innocentem imaginem, aut estibus eius
 ingereute proferretur. Quid evidentius & ur-
 gentius ad istatus illius eversionem juxta S.
 Augustini doctrinam adferri posset, nescio,
 Sed idcirco insolens nobis videtur argumeta-
 tio, quia principij ab ejus mente disjunctissi-
 mus imbuti sumus. Somp- neni- obverlatine
 animis nostris, duplex ille in eodem homine
 status, pura naturae & supernaturalis, quorum
 alterum fidentissimè S. Augustinus tanquam
 impossibilem damnat. Quo semel abjecto to-
 ta argumentandi ratio est planissima, dum-
 modo quid sit justitia Dei, quam profunda
 sit, & quam late pateat, quid deinde poena seu
 miseria creatae naturae rationalis, ex regulis non hu-
 manae assimationis sed divinae veritatis intel-

ligatur. Qua de re infra futus. Hoc tamen
 hic brex ter monendus lector est, quod & alibi
 niti me fallit, à nobis dictum est, non hoc velle
 Augustinum, nec ex cicis ejus posse colligi,
 quod Deus immediate regnum caelorum seu
 claram visionem in regno suo debeat creature
 rationali innocenti, sed hoc tantum nudo
 quod eam non posset condere cum illa phan-
 tastica beatitudine, & phil-osophica, quae ei
 in statu purae naturae attribuitur, & vera mi-
 seria est, sed vel immediate in beatitudine per-
 fecta regni Dei, vel certè, quod ordinatius
 esse ipsemet judicavit, in quadam beatitudine
 decoloratiore, sine omni vitio tamen & mi-
 seria; à qua deficere possit, & in qua manere
 si voluerit, utrumlibet habens in sua pote-
 state, sine ulla interna concupiscentiali tenta-
 tione ad malum. In tali beatitudine Angeli
 & Adamus creatus fuit. *Hominem fecit, inquit,
 cum libero arbitrio, & quamvis sui futuri casus ig-
 narum, ideo tamen beatum, quia & non misera & non
 miserum fecit in sua potestate esse sensabat. Et alibi:
 Qui tandem ab olate auct beatus potest, qui timore affi-
 cuit vel dolore, quid autem timere vel dolere fore-
 rant, illi homines in tantorum tanta affluentia bono-
 rum, ubi nec nois metuebatur, nec ulla corporis mala
 valetudo, nec aberat quicquam quod bona voluntas
 adipisceretur, nec incras quod carnem animamque
 hominis feliciterviventis offenderet, &c. Hae beati-
 tudo minor, juxta providentissimum Dei or-
 dinem, quem Augustinus diversis locis ex-
 plicat, est via ad majorem, & quali semen ejus:
 in qua si perseveraverit ab illa perfectiore per-
 petuo separati & quasi in exilium mitti non
 potest. Vtro vis autem modo condatur, con-
 datur beatus in regno Dei, quia per spiritum
 charitate inhabitantem, regnat in eo Deus: &
 utrovis modo creatur si ne miseria, quae ei in-
 si-
 gi nullo pacto potest nisi peccato suo pro-
 meruerit. Et haec contra statum purae naturae
 satis sint ex parte amoris Dei, quo ad beati-
 tudinem tenditur & visionis quae beatur. Nunc
 ex quibusdam ad beatitudinem necessario re-
 quisitis breviter impugnandus est.*

De Corr. grat. c. 10.

Lih 14. de Civit. c. 10.

Vide lib. 83. 99. 2. et 4. et 1. de ange-
lis Christi c. 110. et lib. 3. de lib. arb. c. 18.

CAPVT QVINTVM.

Quantum argumentum ex tribus necessarijs ad beatitudinem natu-
 ralem, non falli, non offendi, non mori, quae pura natura
 non potest assequi. De gravissimis erroribus
 purae naturae.

Sicut fatentur communiter Schola-
 stici, hominem non posse connaturali
 modo creati nisi propter aliquem finem
 ultimum, quem beatitudinem dicimus,
 ne appetitus ejus ardentissimus, & medullitus
 infixus aliquando frustra sit; ita etiam fatentur
 consequenter, non ordinari ad ultimum
 illud bonum in quo solo connaturaliter qui-
 escere potest appetitus, esse contra providen-
 tiam tali naturae connaturaliter debitam: &
 propterea ad ejus autorem pertinere, ut ea
 media provideat, quibus bonum illud ultimū
 quo tanto impetu tendit, adipisci possit, ap-

petitus satiari, natura ab illo motu quiescere;
 ne alioquin animus de se aternus, in aeternum
 miser sit, semper vehementissime appetendo
 quod nunquam adipisci potest. Cujusmodi
 institutionem contra naturae ordinem esse, nec
 Scholastici negant. Hinc erod adacti sunt du-
 plicem naturae beatitudinem statuere, natura-
 lem & supernaturalem: illam naturae connat-
 uraliter debent, sicut & media ejus acquiren-
 da; istam negari libere posse. Augustinus è
 contrario sentit illam esse impossibilem, &
 ideo nec ad illam posse naturam puram ordi-
 nari, nec hanc ei sine praecedente culpa negari,
 Li 4 arque